

RAPPORT 2024

Granskning av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning

Stefan Sjöblom
Anna Sandström
Emelie Magnusson

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	3
1.1 Syfte och revisionsfrågor	3
1.2 Revisionskriterier	3
1.3 Ansvarig nämnd/styrelse	3
1.4 Metod	4
1.5 Projektorganisation	4
2 GRANSKNINGSRESULTAT	5
2.1 Årsredovisning	5
2.1.1 Förvaltningsberättelse	5
2.2 Redovisningsprinciper	6
2.3 Balanskrav	6
2.4 Resultaträkning	6
2.4.1 Ekonomiskt resultat	7
2.4.2 Stickprov	7
2.5 Balansräkning	8
2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	8
2.6.1 Drift- och investeringsredovisning	8
2.6.2 Kassaflödesanalys	9
2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR	9
2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	9
2.8 Måluppfyllelse	10
2.9 Särskilda bevakningsområden	11
2.10 Intern kontroll	13
2.11 Övriga iakttagelser	14
2.11.1 Internbanken i Borås Stad	14
3 SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	15

1 Inledning

Enligt kommunallag (2017:725) ska förbundets revisorer pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsredovisningen är förenligt med de mål som Direktionen fastställt.

Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Granskning av årsredovisningen inklusive verksamhetsmässigt resultat/måluppfyllelse har genomförts av Borås Stads Revisionskontor och redovisas i innevarande rapport.

Årsredovisningen och revisorernas bedömning ska behandlas av respektive medlemskommuns Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av förbundets verksamhet som har genomförts under året.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande ansvarsfrihet. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Denna styr vilka Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) som används i granskningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), gällande rekommendationer från RKR samt i enlighet med God redovisningssed?
- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för förbundet?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Direktionens beslutade mål, finansiella likväl som verksamhetsmässiga, för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

1.2 Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt kommunallag (2017:725), lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionsssed i kommunal verksamhet samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

1.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Direktionen i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) är ansvarig.

1.4 Metod

Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär bl.a. att tillämpliga ISA, ISAE och ISRE har följts. Standarden beskriver förutsättningar och tar hänsyn till den kommunala särarten samt de regler som sakkunniga biträden, däribland kommunala yrkesrevisorer och auktoriserade/godkända revisorer samt registrerade revisionsbolag har att följa.¹

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen innefattar att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskaps sammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentreras till där risken för väsentliga fel är störst. Därutöver ska granskningen innehålla en bedömning om årsredovisningen är rättvisande, d.v.s. att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande.

Räkenskaperna granskas enligt följande:

- Att redovisningen följer krav på räkenskapsföring enligt 11 kap kommunallagen, d.v.s. att räkenskaper och årsredovisning upprättats.
- Att upplysning lämnats om utfallet, finansieringen av verksamheten och den ekonomiska ställningen vid årets slut.
- Att upplysning lämnats om borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser.
- Att årsredovisningen är upprättad med iakttagande av god redovisningssed. God redovisningssed innebär att redovisningsskyldiga i första hand ska följa lagar och rekommendationer och i övriga fall, då det inte finns någon specifik regel, tillämpa god sed.
- Att redovisningen är materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser SÄRF).
- Att redovisningen är rätt periodiserad (alla intäkter och kostnader avser redovisningsåret).

Övriga delar har granskats översiktligt i syfte att bedöma om uppgifter som ska ingå i årsredovisningen enligt lag och rekommendationer från RKR har lämnats.

Granskningen är genomförd med kontrollmålmotodik och systemstödet Hogia Audit. Granskning av fakturaunderlag och stickprov av specifikationer har genomförts. Stickprov av konton med större avvikelser mellan åren 2023 och 2024 har utförts. Årets granskning inriktas särskilt mot materiella anläggningstillgångar, där RKR R4 uppdaterats i november 2022.²

En genomgång av balanskontona samt rutiner för periodisering har genomförts. Vidare har avstämningar och kontroll av anläggningsreskontran samt moms- och skatteredovisning utförts. En redogörelse av pensionsavsättning och prognos har avhandlats. Avstämning har skett med förbundets ekonomiavdelning.

1.5 Projektorganisation

Stefan Sjöblom är granskningsledare. Granskningsmedarbetare är Anna Sandström och Emelie Magnusson.

¹ Standard för kommunal räkenskapsrevision, SKR, Skyrev och FAR, 16 september 2023.

² <https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2023/06/RKR-R4-Materiella-anlaggningstillgangar.pdf>

2 Granskningsresultat

Nedan avrapporteras de iakttagelser och granskningsresultat som framkommit vid granskning av förbundets årsredovisning.

2.1 Årsredovisning

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska kommunalförbund upprätta en årsredovisning.³

En årsredovisning ska bestå av:

- en resultaträkning,
- en balansräkning,
- en kassaflödesanalys,
- noter,
- en driftredovisning,
- en investeringsredovisning, och
- en förvaltningsberättelse.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Årsredovisningens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är i huvudsak god.

2.1.1 Förvaltningsberättelse

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) 11 kap ska en förvaltningsberättelse innehålla följande delar:

- Utvecklingen av verksamheten
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden
- Andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning
- God ekonomisk hushållning
- Ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat

I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden. Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s årsredovisning följer den uppställning som anges i 11 kap i LKBR.

³ LKBR, 1 Kap. 3§

Revisionskontoret noterar att väsentliga personalförhållanden gällande sjukfrånvaro för kvinnor respektive män är undantagna från redovisning av integritetsskäl enligt 11 kap. § 6 LKBR.

Revisionskontoret konstaterar att förvaltningsberättelsen innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i allt väsentligt är deskriptiv. I årsredovisningen genomförs en samlad bedömning om att målen för god ekonomisk hushållning uppnås under 2024.

Revisionskontoret bedömer att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen har samma redovisningsprinciper använts som vid föregående bokslut.

2.3 Balanskrav

Ett kommunalförbund ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet som ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt kommunallagen regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

RKR har i sin rekommendation RKR R15 Förvaltningsberättelse⁴ lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och kommunallagen.

Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultat redovisas i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att vid beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten.

SÄRF redovisar en avstämning av balanskravet enligt RKR R15 i förvaltningsberättelsen. Förbundets överskott för året uppgår till 1,2 mnkr och det finns inget negativt historiskt resultat att beakta då ingående balanskravsresultat från 2023 uppgick till 0,0 mnkr. En balanskravsjustering har gjorts gällande reducering av samtliga realisationsvinster om minus 0,6 mnkr. Balanskravsresultatet uppgår till 0,6 mnkr.

2.4 Resultaträkning

Enligt 5 kap. 1 § LKBR ska resultaträkningen i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen följer i huvudsak lagstiftningens uppställning. I uppställningen har förbundet bytt ut posten Skatteintäkter mot Medlemsbidrag. För att förtydliga redovisningen i resultaträkningen kan man komplettera med andra poster och delposter enligt LKBR 5 kap 3§, vilket förbundet gjort.⁵

⁴ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2024/07/RKR-R15-Forvaltningsberattelse_maj-2024.pdf

⁵ Eriksson, Haglund, Tagesson, "Kommunal bokförings- och redovisningslag", 2019, sid 66-67

2.4.1 Ekonomiskt resultat

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) redovisar ett överskott på 1,2 mnkr för perioden 1 januari 2024 till 31 december 2024. Budgeten för 2024 är underfinansierad med 2,5 mnkr. Därför blir skillnad mot budget ett positivt utfall om 3,7 mnkr jämfört med budget.

Den största budgetavvikelsen avser intäkter med 3,0 mnkr. De ökade intäkterna beror på avtalstjänster (1,0 mnkr), intäkter avseende försäljning av anläggningstillgångar och även ett nytt avtal med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, (2,0 mnkr).

Det finns även en negativ budgetavvikelse på 0,7 mnkr som avser ökade personalkostnader. Förbrukningsavgifter för lokaler har varit lägre.

Det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2024 till 67,4 mnkr (år 2023: 66,2 mnkr). Eget kapital ska täcka den ansvarsförbindelse som finns för pensionsutfästelse före 1997 på 12,0 mnkr samt förbundets risker.

Förbundet budgeterar årligen utifrån överenskomna medlemsbidrag enligt beslutad rambudget och kostnad för pension enligt KPA:s prognos. Förbundet förväntas inte generera något överskott utan målet är nollresultat varje enskilt år. Förbundet konstaterar i budget 2024 att kostnader för materiel, hyror och värme är högre än vad som beräknades i budgetramen då SKR:s prognos för PKV användes. Med hänvisning till förändrad kostnadsbild föreslås att Direktionen anför synnerliga skäl att utnyttja förbundets goda soliditet som kommer från tidigare positiva budgetavvikelser och beslutar att underskottet på 2,5 mnkr tas mot eget kapital.

Revisionskontoret noterar att förbundet har lagt en minusbudget om 2,5 mnkr för räkenskapsåret 2024. Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Av förbundets budget framgår vilka synnerliga skäl som åberopas för att fatta beslut om en underfinansierad budget 2024.

Synnerliga skäl kan vara att tillfälligt utnyttja en god soliditet om förbundets egna kapital klarar att täcka budgeterat underskott för 2024, men det innebär en försämring av förbundets ekonomiska ställning. Möjligheten att underbalansera budgeten skall användas med restriktivitet och normalt sett endast något enstaka år. Att konsekvent underbalansera budgetarna är inte heller förenligt med god ekonomisk hushållning enligt kommunallagen.⁶ Revisionskontoret kan konstatera att förbundet har haft en underfinansierad budget åren 2020 till 2024.

Revisionskontorets uppdrag är att bedöma om årsredovisningens ekonomiska resultat är förenligt med Direktionens beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål. Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat uppnås och att budgetmålet för 2024 överträffas.

2.4.2 Stickprov

Revisionskontoret har genomfört cirka 60 stycken stickprov (120 stycken 2023) av ca 10 konton i resultaträkningen som har stora avvikelser mellan åren 2023 och 2024. Vid granskning av delårsbokslutet gjordes ett större stickprov av cirka 150 verifikationer på 40 konton. Konton som har granskats är främst konton i kontoklass 3-5, lokalhyror, försäljning, månadslön i mars och oktober, semesterlöneskuld, rök- och vattendykarutrustning, inventarier, drivmedel, textilier och värmeavgifter. Granskningen visar att det inte förekommer några större avvikelser i de stickprov som genomförts.

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/god-ekonomisk-hushallning-i-kommuner-och-landsting_GR03105/html/

2.5 Balansräkning

Enligt 6 kap 2 § LKBR ska balansräkningen i sammandrag redovisa förbundets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s balansräkning i huvudsak är uppställd i enlighet med 6 kap 2 § LKBR och omfattar tillräckliga noter.

2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Bokslutsprocessen har adekvata anvisningar som har informerats i rimlig tid innan bokslutets transaktioner ska vara genomförda. Huvudsakliga bokslutsjusteringar har bokförts i redovisningssystemet.

2.6.1 Drift- och investeringsredovisning

Revisionskontoret har i år granskat drift- och investeringsredovisningen i SÄRF. SÄRF:s investeringar består huvudsakligen av nödvändiga reinvesteringar inom fordonsparken (19,6 mnkr). Investeringar under 2024 har uppgått till 19,7 mnkr (2023: 19,6 mnkr). Förbundets investeringar avviker mot budget (13,8 mnkr) men förbundet uppger att dessa kommer att genomföras under 2025. Investering i motorsprutor med mera är påbörjade och ingår med 5,4 mnkr i kvarstående investeringar vid årets slut.

Budgeterade investeringar fördelas enligt nedanstående tabell:

Investeringar i Mnkr

	Pågående 2024-01-01	Budget 2024	Färdigställda 2024	Kvarstående 2024-12-31
Släck/Räddningsbil	4,9		4,9	0
Höjdfordon	8,9		8,9	0
Motorsprutor	1,4	0,8		2,2
Räddningscontainer		2,0		2,0
Räddningsutrustning	0,7	3,2	1,2	2,7
Terräng-, person- och transportbilar	2,6	2,1	1,7	3,0
Utbyte Rakel		1,2	0	1,2
IT, Teknik	2,2	4,5	1,5	5,2
Band till bandvagnar	1,5		1,5	0
SUMMA	22,2	13,8	19,7	16,3

Bild 1. Förbundets investeringar 2024 (mnkr).

Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s drift- och investeringsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med RKR R14.⁷

⁷ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2023/10/RKR-R14-Drift-och-investeringsredovisning_okt-23.pdf

2.6.2 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Revisionskontoret har granskat kassaflödesanalysen enligt RKR R13 Kassaflödesanalys.⁸ Kassaflödesanalysen med tillhörande noter är korrekt. Enligt RKR R13 ska räntor och utdelningar hänföras till den löpande verksamheten. SÄRF redovisar både erhållen och erlagd ränta (inklusive ränta på pension) i kassaflödesanalysen. Det är en ränta på pensionen som uppstår genom att man så att säga lånar de anställdas pensionsmedel tills pensionen betalas ut. Det är alltså att betrakta som en ränta på lån och en finansiell kostnad.

Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s kassaflödesanalys i huvudsak är upprättad i enlighet med RKR R13.

2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR

Revisionskontoret har granskat immateriella anläggningstillgångar enligt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar. SÄRF har inga immateriella anläggningstillgångar.

Revisionskontoret har granskat materiella anläggningstillgångar enligt RKR R4 Materiella anläggningstillgångar. Revisionskontoret noterar att SÄRF har lämnat not i balansräkningen avseende anläggningstillgångar. Revisionskontoret noterar att såväl avskrivningar samt avskrivningstider finns uppställda i avsnittet redovisningsprinciper, vilket är i enlighet med RKR R4. I bokslutsmaterialet finns även förteckning över sålda/utrangerade inventarier.

Revisionskontoret har översiktligt granskat leasing enligt RKR R5 Leasing.⁹ I denna RKR definieras leasing enligt följande: ”leasingavtal – ett avtal enligt vilket en leasegivare enligt avtalade villkor under en avtalad period ger en leasetagare rätt att använda en tillgång i utbyte mot betalningar. Leasingavtal kallas ibland hyresavtal, särskilt när det gäller leasing (hyra) av fastighet”.

Leasingavtal kan vara finansiella eller operationella. Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Revisionskontoret rekommenderar förbundet att se över sina hyresavtal¹⁰, detta för att se om några av dessa kan klassificeras som finansiell leasing, i samband med översynen av hyresavtal.

2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Från och med år 2006 gäller för samtliga kommuner och kommunalförbund att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för ”god ekonomisk hushållning” enligt 11 kap 1 § kommunallagen. Enligt kommunallagen föreligger därutöver krav på att ”fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen”.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts.¹¹ Förbundet bedömer i årsredovisningen att SÄRF uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s budget och årsredovisning har en skrivning om god ekonomisk hushållning. Förbundet uppnår det finansiella målet för 2024, det vill säga uppnår minst ett nollresultat. Verksamhetsmålen enligt handlingsprogrammet för skydd mot olyckor och verksamhetsplan och internbudget 2024 redovisas nedan i 2.8.

⁸ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2024/11/RKR_R13-Kassaflodesanalys_nov-2024.pdf

⁹ https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2023/11/RKR-R5-Leasing_maj-2023.pdf

¹⁰ Revisionskontoret noterar att samtliga SÄRFs hyresavtal är uppsagda per 31 december 2024. Direktionens protokoll §94, 15 december 2023.

¹¹ LKBR 11 kap. 8 §

2.8 Måluppfyllelse

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds målarbete

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska vara i balans och att budget och flerårsplan ska innehålla finansiella mål, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska följas upp kontinuerligt, och det är Direktionens ansvar att i årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Södra Älvsborgs Räddningstjänsts (SÄRF) förbundsordning utgör grunden för förbundets verksamhet. Direktionen beslutar om ett handlingsprogram som reglerar målsättning och ambitioner för SÄRF för varje mandatperiod. Förbundsordning och handlingsprogram fastställs av respektive medlemskommuns fullmäktige.

Direktionen tog beslut 15 december 2023 om SÄRF:s vision samt om det övergripande handlingsprogrammet för perioden 2024 och framåt. Handlingsprogrammet gäller tills vidare. Handlingsprogrammet syftar till att vara ett strategiskt styrdokument för SÄRF som kan anpassas utefter rådande förhållanden och förändringar som sker i samhället. Programmet beskriver SÄRF:s förebyggande-, operativa- och stödverksamhet samt drar upp breda riktlinjer för de kommande fyra åren. De övergripande målen i handlingsprogrammet bygger på räddningstjänstens uppdrag som bryts ned till mål i årliga verksamhetsplaner.

Säkerhetsmålen beskriver den nivå av skydd och säkerhet som SÄRF vill uppnå i samhället för perioden 2024 och framåt. Hur detta ska genomföras beskriver SÄRF i den årliga verksamhetsplanen.¹² Säkerhetsmålen (totalt 12 stycken) är uppdelade i tre kategorier; före händelse, under händelse och efter händelse. Varje säkerhetsmål är uppdelat på ett eller flera årliga prestationsmål. Prestationsmål för 2024 fastställdes av Direktionen 15 december 2023 i Verksamhetsplan och internbudget för 2024. Sammantaget fastställdes 18 prestationsmål för 2024 uppdelat på kategorierna; före händelse (8 st.), under händelse (8 st.) och efter händelse (2 st.).

I årsredovisningen¹³ framgår säkerhetsmålen som gäller för perioden 2024 och framåt samt de prestationsmål som är beslutade för 2024.

Samtliga beslutade prestationsmål i verksamhetsplanen följs upp i årsredovisningen tillsammans med en skattning i procent av måluppfyllelsen/genomförandet.

Måluppfyllelsen per den 31 december 2024 redovisas i enlighet med nedanstående:

Förbundets prestationsmål 2024 för säkerhetsmål, Före händelse

0 ■ 2 ◆ 6 ● av 8 prestationsmål 2024

Förbundets prestationsmål 2024 för säkerhetsmål, Under händelse

0 ■ 0 ◆ 8 ● av 8 prestationsmål 2024

Förbundets prestationsmål 2024 för säkerhetsmål, Efter händelse

0 ■ 0 ◆ 2 ● av 2 prestationsmål 2024

Samtantaget redovisar förbundet följande måluppfyllelse per 31 december 2024

0 ■ 2 ◆ 16 ● av 18 prestationsmål 2024

Samtantaget är 16 av 18 prestationsmål helt uppfyllda under 2024. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen totalt sett till 99 % uppnått under året.

¹² SÄRF:s Verksamhetsplan och internbudget, beslutad av Direktionen 15 december 2023

¹³ Uppföljning av Verksamhetens mål 2024 som är bilaga till årsredovisningen.

2.9 Särskilda bevakningsområden

Revisorerna i SÄRF har särskilt under året bevakat följande områden: Samverkan med kommunernas krisberedskap, omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn, hyressättning av verksamhetslokaler samt de nya arbetstidsreglerna i kollektivavtal (EU krav om dygnsvila).

Samverkan med kommunernas krisberedskap

Under 2024 har SÄRF tillsatt en samordningsfunktion (heltid) och en utbildningssamordnare (halvtid). Direktionen har tillsatt befintlig personal på dessa positioner. SÄRF har även sett över utbildningsbehovet bland befintlig personal. Detta påbörjas under första kvartalet avseende civilplikt.

SÄRF samverkar med medlemskommunerna genom nätverk för civil beredskap och stabssamverkan, där säkerhetssamordnare, polis och sjukvård deltar. Syftet är att stärka krisberedskap, samordning och resurseffektivitet. SÄRF deltar även i lokala trygghets- och säkerhetsråd.

I Direktionens årsredovisning framgår det att på grund av den försämrade säkerhetssituationen har regeringen beslutat att aktivera civilplikt för kommunal räddningstjänst. Syftet är att snabbt stärka räddningstjänstens organisation och bemanning vid höjd beredskap. Personer med tidigare utbildning inom räddningstjänst, men utan anställning där idag, kan krigsplaceras efter repetitionsutbildning. MSB har utsett värdorganisationer bl.a. SÄRF för att samordna detta. För att förbättra planering och utbildning inför höjd beredskap finansierar MSB personalresurser hos värdorganisationerna under perioden 2024 till 2026. För 2024 fick SÄRF sammantaget ca 2,0 mnkr av MSB.

Omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn

Ulricehamns kommun har under en längre tid arbetat tillsammans med SÄRF med att utreda var den nya brandstationen ska lokaliseras. Den planerade nybyggnationen av brandstationen i Ulricehamn har försenats i förhållande till det tidigare beslutet i kommunfullmäktige, där det fastställdes att en ny brandstation skulle vara färdigställd senast den 31 december 2024. I december 2024 förvärvade Ulricehamns kommun fastigheten FG Snickeri för cirka 15 miljoner kronor. Fastigheten omfattar en total yta om 19 600 kvadratmeter, är planlagd för småindustri och inrymmer en industribyggnad på 1 700 kvadratmeter. Som jämförelse uppgår den nuvarande brandstationens yta till 2 032 kvadratmeter.

För närvarande pågår arbetet med att ta fram en ny detaljplan för området, och kommunen beräknas tillträda fastigheten i september 2025.

Det formella beslutet om att förvärva en ny brandstation har ännu inte expedierats till Direktionen i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF).

Vidare kommer arbetet att fortskrida med detaljplanering, bygglovsprocesser och andra relevanta åtgärder. Tjänstepersoner från SÄRF kommer att delta i den omfattning som bedöms nödvändig.

Direktionen beslutade den 31 maj 2024 att uppdra åt ekonomichefsgruppen att ta fram en finansieringsmodell för nybyggnationer, vilket nu omfattar samtliga projekt, inte enbart brandstationen i Ulricehamn.

Hyressättning av verksamhetslokaler

De förtroendevalda revisorerna genomförde 2020 en granskning av hyressättning av SÄRF:s verksamhetslokaler. Syftet med granskningen har varit att granska hur principerna för hyressättning, renoveringar, nybyggnationer och nyetableringar av de lokaler förbundet hyr i medlemskommunerna ser ut.

Den samlade bedömningen var att medlemskommunerna, med få undantag, inte i tillräcklig utsträckning lever upp till förbundsordningens krav om att tillämpa självkostnadsprincipen, samt att tillhandahålla nödvändiga och ändamålsenliga lokaler. Det saknades dessutom en sammanhållen process inom förbundet som tydliggör beslutsgången för investeringar.

Rapporten är utskickad till medlemskommunerna. Ekonomichefsgruppen har haft uppe rapporten. SÄRF:s ekonomichef samt chef för avdelningen Teknik och fastighet fick hösten 2022 i uppdrag att genomföra dialogmöten med samtliga medlemskommuner. Detta slutfördes i mars 2023.

Frågan flyttades därefter över till medlemskommunernas ekonomichefsgrupp som redovisade ett gemensamt förslag på modell för hyressättning för SÄRFs verksamhetslokaler. Detta redovisades på medlemsrådet 21 april 2023 och förankrades i medlemsrådet 17 november 2023.¹⁴

Samtliga hyresavtal med de kommunala hyresvärdarna har nu sagts upp.¹⁵ I årsredovisningen för 2024 redovisar SÄRF att uppsägningen genomfördes i syfte att standardisera avtalen. Under 2024 har nya avtal utarbetats i samverkan med medlemskommunerna och dessa förväntas signeras i början av 2025. Processen har dock försenats på grund av otydlig ansvarsfördelning, vilket resulterade i att arbetet inte påbörjades förrän sommaren 2024.

Samtliga avtal är ännu inte inkomna och alla avtal är inte heller färdigdiskuterade mellan SÄRF och medlemskommunerna. Förbundsdirektören gavs i uppdrag att vid Direktionens sammanträde 24 januari 2025 presentera effekterna av de nya avtalen i sin helhet (ekonomi, lokalstandard, underhåll). Fram tills dess ska underskrifter avvaktas av de nya hyresavtalen.¹⁶

De nya arbetstiderna i kollektivavtal (EU-krav om dygnsvila)

De centrala parterna träffade överenskommelse 11 november 2022 om att göra ändringar i bestämmelserna om dygnsvila i Allmänna bestämmelser (AB) att gälla från och med 1 oktober 2023. Där anges att arbetstagaren har rätt till minst 11 timmars dygnsvila under varje period om 24 timmar samt under vilka förutsättningar det är möjligt att göra undantag från reglerna om dygnsvila, både vad avser planerad arbetstidsförläggning och vid oförutsedd händelse. Vidare anges att den sammanlagda arbetstiden vid planerad förläggning av arbete i kombination med jour får vara högst 20 timmar. Det förändrade regelverket har medfört att flera kommunala och regionala verksamheter, bl.a. räddningstjänsten, ser problem med arbetstidsförläggningen. De centrala parterna har träffat överenskommelse under hösten 2023 om att ge möjlighet att ansöka om dispens från regelverket. De centrala parterna anger att beslut om dispensansökan ska tas av den politiska ledningen.

Förbundet uppger att de har bedrivit ett omfattande, partssammansatt arbete för att se över olika schemaalternativ och bedöma hur dessa påverkar förmåga, verksamhet och arbetsmiljö.

Det är Arbetstidsnämnden som beslutar om dispensansökningar. Förbundet har under år 2024 fått två dispensansökningar behandlade av Arbetstidsnämnden som i sitt senaste beslut godkänt att arbetstid kan förläggas till 24 timmar under helger, semesterperiod samt för att möjliggöra utbildning och övning. Resterande dagar är arbetstiden förlagd i operativa dagpass och nattpass.

¹⁴ Direktionens sammanträdesprotokoll §94, 15 december 2023

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Direktionens sammanträdesprotokoll §66, 13 december 2024

2.10 Intern kontroll

Direktionen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med förbundsordning samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen för Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund har vidare ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig.

Direktionen har 13 oktober 2017 antagit en policy för intern styrning och kontroll. Policyn är reviderad och beslutad av Direktionen 15 december 2023. Policyn beskriver syfte, organisation och uppföljning av SÄRFs verksamhet och mål genom internkontroll. I policyn framgår även roller och ansvarsfördelning samt hur riskhanteringsprocessen är uppbyggd.

Förbundet har genomfört en riskanalys, som identifierade 63 risker. Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Tre risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Planen för intern kontroll 2024 har antagits av Direktionen 15 mars 2024.

Processen för förbundets arbete med intern kontroll beskrivs i bilden nedan.

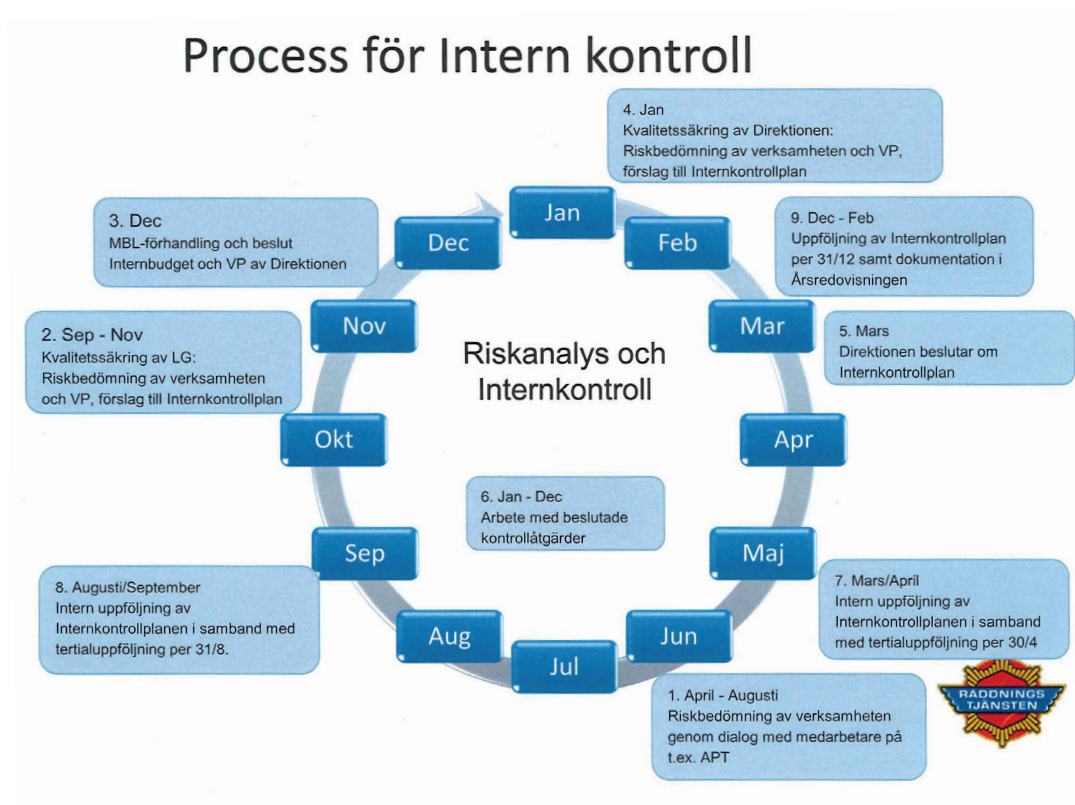

Bild 2. Process för intern kontroll i SÄRF, 2022-09-22.

Arbetet med intern kontroll har fortsatt löpande under året i förbundet. En tjänsteperson från kansliet leder den interna internkontrollgruppen där en från varje avdelning ingår i gruppen. Gruppen väljer att utföra kontroller utifrån riskanalys. Gruppen gör bland annat stickprovskontroller på löner och redovisning. En del kontrollåtgärder ska utföras och en viss nivå av stickprov ska göras enligt riskanalys/intern kontrollplan för 2024 men gruppen kan själv bestämma att utföra flera stickprov än dessa. Gruppen går ut till varandras avdelningar och stämmer av arbetet med intern kontroll. Man ser verksamheten med "nya ögon" och kan exempelvis ställa frågor om varför en avdelning arbetar på ett visst sätt menar gruppen. Att gå runt till varandras avdelningar menar gruppen leder till ständiga förbättringar och att personalen blir mer engagerad i sin verksamhet. Gruppen skriver åtgärdsrapporter och arbetar delvis med förbättringsarbete.

Det görs en intern uppföljning av planen för intern kontroll och beslutade kontrollåtgärder i riskanalysen i samband med tertialuppföljning.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2024 som en bilaga till årsredovisningen. Uppföljning av samtliga tre internkontroller/moment i planen har genomförts under 2024. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 14 mars 2025. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

2.11 Övriga iakttagelser

2.11.1 Internbanken i Borås Stad

Revisionskontoret noterar att SÄRF för närvarande erhåller ränta (ca 3,9 mnkr under 2024) på förbundets medel om 111,1 miljoner kronor som är insatt hos internbanken i Borås Stad. Räntan var 3,7 procent i snitt under 2024 enligt intervjuade.

3 Sammanfattande bedömning

Granskningen av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning bedöms i huvudsak utifrån kommunallagen, lag om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och God redovisningssed. Granskning har utförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. I granskningen av förbundets årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Direktionens budgetbeslut och eventuella beslut om specifika mål och prioriterade aktiviteter som avser budgetåret 2024. Den interna kontrollen bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll samt dess uppföljning. I den sammanfattande bedömningen ingår i förekommande fall också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot förbundet under året.

Granskningen visar att förbundets årsredovisning är upprättad i enlighet med de krav som finns för resultat- och balansräkning. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen följer i huvudsak lagstiftningens uppställning.

För helåret 2024 redovisar förbundet ett överskott på 1,2 mnkr, vilket är 3,7 mnkr bättre jämfört med budget. Revisionskontoret noterar att budgeten för 2024 var underfinansierad med 2,5 mnkr. Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. Av förbundets budget framgår vilka synnerliga skäl som åberopas för att fatta beslut om en underfinansierad budget 2024. Möjligheten att underbalansera budgeten skall användas med restriktivitet och normalt sett endast något enstaka år. Revisionskontoret kan konstatera att förbundet har haft en underfinansierad budget under åren 2020 till 2024.

Revisionskontoret bedömer med utgångspunkt i ovanstående att Direktionen behöver upprätta balanserade budgetar kommande år i enlighet med kommunallagen. Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat uppnås och att budgetmålet för 2024 överträffas. Balanskravet är uppfyllt. Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse och lämnar upplysningar om måluppfyllelse.

Revisionskontoret noterar att de materiella anläggningstillgångarna i huvudsak är redovisade i enlighet med RKR R4. Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Revisionskontoret rekommenderar förbundet att se över sina hyresavtal, detta för att se om några av dessa kan klassificeras som finansiell leasing, i samband med översynen av hyresavtal.

Sammantaget konstateras att förbundet genomfört uppföljning avseende samtliga de 18 prestationsmål Direktionen fastställt för 2024. Sammantaget är 16 av 18 prestationsmål helt genomförda per 31 december 2024. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen till 99 % genomfört under året och bedömer därmed att kravet på god ekonomisk hushållning uppfylls.

Direktionen har 15 december 2023 antagit en reviderad policy för intern styrning och kontroll. Förbundet har genomfört en riskanalys, som identifierade 63 risker. Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Tre risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Planen för intern kontroll 2024 har antagits av Direktionen 15 mars 2024.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2024 som bilaga till årsredovisningen. Uppföljning av samtliga tre internkontroller/moment i planen har genomförts under 2024. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 14 mars 2025. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och God redovisningssed. Årsredovisningen följer i huvudsak rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning redogör för väsentliga händelser och lämnar genom sin förvaltningsberättelse en översiktlig redogörelse över hur förbundets verksamhet utvecklats under året. Samtliga av Direktionens prestationsmål följs upp på ett enhetligt sätt i årsredovisningen. Revisionskontoret bedömer att redovisningen av verksamhetsresultat och mål i årsredovisningen i huvudsak är förenliga med de mål som Direktionen beslutat om. Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Den sammantagna bedömningen är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Borås 2025-03-24

*Andreas Ekelund,
Revisionschef, Revisionskontoret
Borås Stad*

*Stefan Sjöblom
Certifierad kommunal yrkesrevisor, Revisionskontoret
Borås Stad*

*Emelie Magnusson
Praktikant, Revisionskontoret
Borås Stad*

BORÅS
STAD

REVISIONSKONTORET

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen